

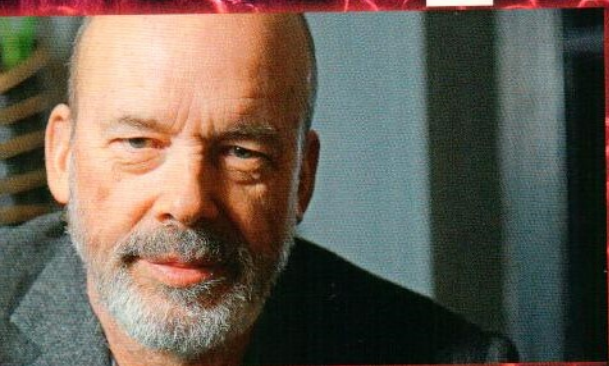
LAI TOP GAISMA

Kaspars Zaviļeiskis

Foto: Rojs Maizītis, Ralph Larmann, *Vida Press*

Superstāru STARMETIS

Grupas *The Rolling Stones* algotais darbinieks ar visilgāko stāžu, karalienes Elizabetes II jubilejas koncerta gaismotājs, Londonas olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma ceremonijas gaismu meistars – tie ir tikai daži ieraksti Patrika Vudrofa

(*Patrick Woodroffe*) darbu listē. *Deviņvīri* nevarēja palaist garām iespēju parunāties ar vienu no prominentākajiem pasaules gaismotājiem, tāpēc noķērām Patriku, kad viņš novembrī ieradās Rīgā, lai lasītu lekcijas pasākumā *Lighting the Stars*.

40 GADI PIE GAISMĀM

Kas tā tāda par profesiju — gaismotājs?

Tā nav īsti profesija! Es mācījos labā skolā, man bija laba izglītība, bet biju pārāk slinks, lai tādā garā turpinātu. Zināju, ka negribu būt nekustamo īpašumu aģents, jurists, ārsts vai arhitekts. Un es atradu šo divaino darbu, kas tajā laikā, kad sāku, bija mazs un nenozīmīgs. Pat rokkoncerti bija salīdzinoši ļoti mazs bizness.

Kurā gadā tas bija?

Savā pirmajā roktūrē devos 17 gadu vecumā. Tagad man ir 62, tad tas bija pašā septiņdesmito gadu sākumā. Man paveicās, ka rokbizness ar gadiem kļuva arvien lielāks. Tas no klubiem pārcēlās uz teātriem, tad uz mazām arēnām, tad uz lielām arēnām un beigās uz stadioniem. Radās nepieciešamība pēc lieliem šoviem ar iespaidīgām gaismām, video, efektiem un milzu skatuvēm. Es izaugu tam līdzī. Taču joprojām domāju, ka tā ir darba mīlestība, kas nāk komplektā ar lielu atbildību, bet to nevar saukt par profesiju.

Jūs to pašu teiksit arī lekcijā Latvijas gaismotājiem?

Noteikti! Tagad tā ir kļuvusi par īenesīgu nodarbi, taču tad, kad sāku to darīt, tam ar naudu nebija nekāda sakara. Joprojām uzskatu, ka šajā darbā nav ko darīt, ja vēlme ir tikai nopelnīt. Tā tas droši vien ir ar jebkuru radošu darbu. Labs piemērs ir grupas *Queen* singls *Bohemian Rhapsody*. Tas taču ir vājprāts! Tu vienkārši nedrīkstī uztaisīt rokmūzikas singlu, kas ir sešas minūtes garš un kurā turklāt iekļauti operas elementi! Bet viņi to izdarīja, jo vienkār-

ši vēlējās realizēt traku ideju labā dziesmā, nedomājot par naudu. Un tas kļuva par vienu no visu laiku lielākajiem hitiem.

**Tā ir dziesma, kas vieno-
nozīmīgi pielīp, lai arī
pats nespēj to nodziedāt
dušā... Pastāstiet nedaudz
par saviem plāniem Rīgā.
Kāpēc piekritāt piedalīties
šādā pasākumā, un vai tā ir
bieža prakse?**

Es sastrādājos ar itāļu gaismas tehnikas īres kompāniju *Clay Paky*. Savā darbā mēdzu izmantot ļoti daudz dažādas tehnikas, bet šī kompānija ik pa laikam pie manis vērsās ar uzrunu: "Mēs strādājam ar cilvēkiem daudzās pasaules malās, un būtu lieliski, ja jūs varētu atbraukt un ar viņiem apriņāties!" Gan ar studentiem, gan dizaineriem un producentiem. Man tā ir īsta dāvana, jo ceļoju uz interesantām vietām, pavadu tur divas vai trīs dienas, satieku vietējos cilvēkus, paēdu labos restorānos un ceru, ka spēju iedot daļu no savas pieredzes. Esmu šajā biznesā jau apmēram 40 gadus un esmu uztaisījis ļoti, ļoti daudz šovu. Turklāt ārkārtīgi dažādus — rokkoncertus, operas un baleta izrādes, sporta un dažādas citus pasākumus. Un ļoti daudzās pasaules valstīs. Tā ir lieliska pieredze, ar ko padalīties.

Kas ir vislabākais gaismošanas dizainā?

Sadarbība. Parasti gaismošana nozīmē kaut kā konkrēta izcelšanu. Koncertskatuves, teātra skatuves, ēkas un tā tālāk. Tas nozīmē, ka tu vienmēr strādā ar citiem cilvēkiem. Ir jāsaprot, kas ir viņu fokuss, un jāpalīdz viņiem izcelt to, ko viņi ir izdarījuši. Tas man šķiet visinteresantākais šajā darbā. Kad veidoju rokšovus, nen-

**Adele ir jaunāka
par manu meitu, bet
ir vispārliciecinātāka
sieviete, ko esmu
saticis savā dzīvē.**

Londonas olimpisko spēļu atklāšanas ceremonija, kādu to redzēja skatītāji un kādu – gaismotāji pie pults.

darbojos tikai ar izgaismošanu. Esmu arī šo šovu režisors. Tā jau 35 gadus sastrādājos, piemēram, ar *The Rolling Stones*. Tas vienmēr ir milzīgs komandas darbs ar vēlmi kopā radīt kaut ko lielisku. Gaismu režisoram ir jāstrādā kopā ar skatuves režisoru, ar kostīmu mākslinieku, ar pašu grupu beigu beigās.

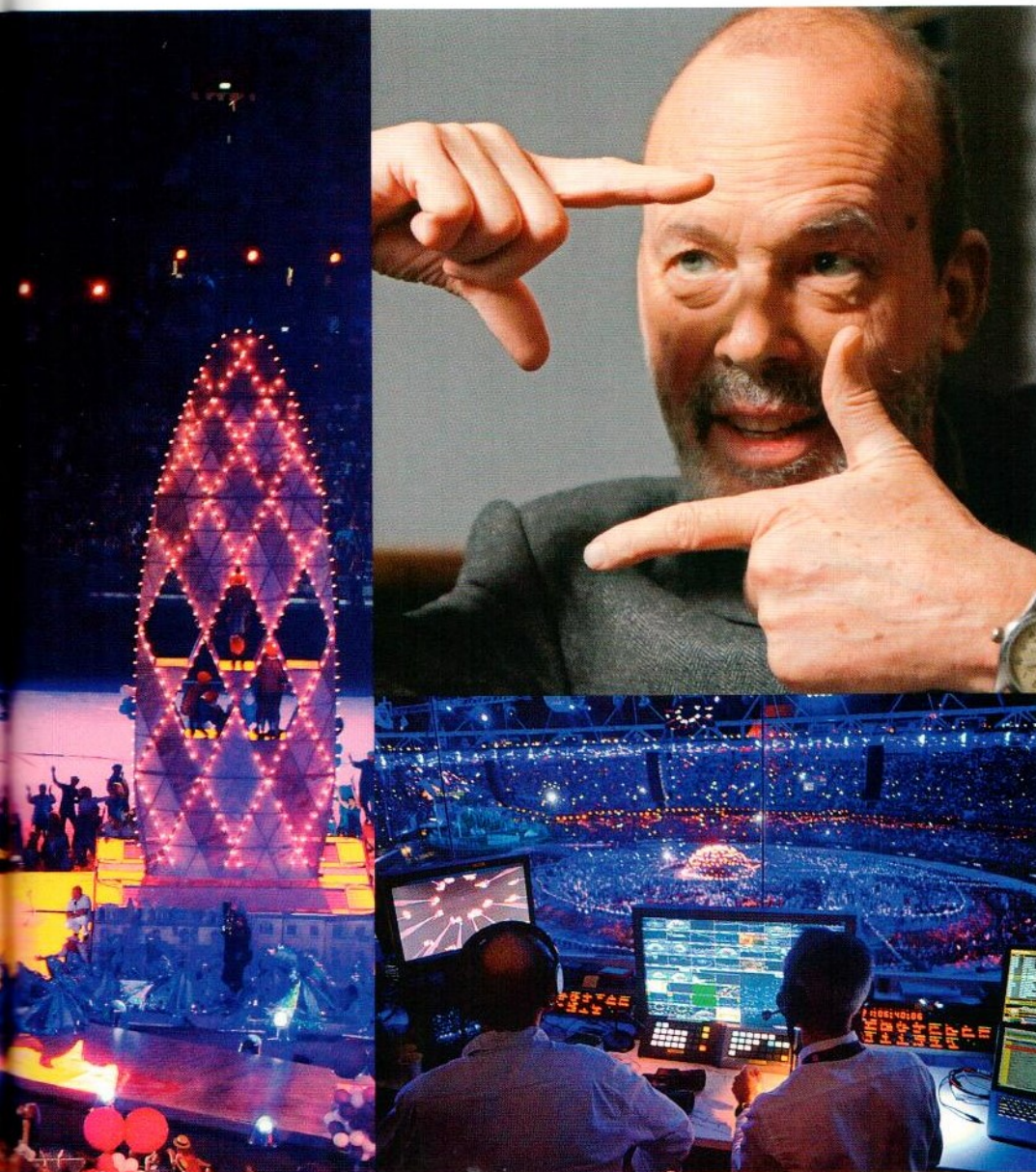
Kura pozīcija jums patīk vairāk – gaismotājs vai radošais direktors?

Tas atkarīgs no pasākuma. Ja ir iespēja strādāt ar ļoti interesantu cilvēku grupu, ar kuru parasti nesanāk sastrādāties, tas ir fascinējoši. Labs piemērs bija Londonas olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma pasākumi. Tur tiešām bija tikai gaismotājs, bet

man bija iespēja strādāt ar vienu no lieliskākajiem filmu režisoriem Deniju Boilu.

Vai Denijs Boils kā filmu režisors redz pasākumu pavisam citādāk nekā koncertu vai teātru režisori?

Pilnīgi citādāk! Bet viņš precīzi zināja, ko vēlas izdarīt. Mēs ar viņu runājām jau krietni pirms olimpiskajām spēlēm. Denijs teica, ka padomā ir kādas astoņas skatuves un katrai ir iecerēta sava, absolūti atšķirīga seja. Es teicu, ka viņam ir jāsaprot – ir milzīga atšķirība starp darbu kino, kur tu vari parādīt kadrā tikai to, ko tiešām vēlies, un brīvdabas pasākumu, kur viss redzams no visām pusēm un kaut ko noslēpt nav iespējams. Tas

Patriks Vudrofs

DZIMIS 1954. gada 11. jūnijā Oksfordā, Anglijā.

PRECĒJIES, divu bērnu tēvs.

GAISMOŠANAS dizainers, kurš strādā visās industrijas sfērās — mūzikā, dejā, teātrī, operā, baletā, modē, mākslā, arhitektūrā, kino, sportā...

PAR GAISMOTĀJU kļūvis, vēl būdams nepilngadīgs septiņdesmito gadu sākumā.

STRĀDĀJIS AR The Rolling Stones, Bobu Dilanu, The Police, Pīteru Geibrielu, Simon & Garfunkel, Genesis, ABBA, Stīviju Vonderu, Rodu Stjuartu, The Eagles, Eltonu Džonu, Deividu Boviju, Šēru, Black Sabbath, AC/DC, Roxette, Maiklu Džeksonu, Take That, Lady Gaga, Adeli un daudziem citiem mūziķiem.

IZSTRĀDĀJIS gaismu dizainu operas un baleta izrādēm Karaliskajā Albertholā, Vīnes Valsts operā, Somijas Nacionālajā operā un citur.

VEIDOJIS gaismu dizainu Endrū Loida Vēbera un citiem mūziķiem.

IZGAISMOJIS Lielbritānijas karalienes jubilejas svinības Bakingemas pilī.

VEIDOJIS gaismu instalācijas dažādos muzejos visā pasaulē.

IZSTRĀDĀJIS ēku izgaismošanas dizainu Lasvegasā un daudzviet citur pasaulē.

BIJIS LONDONAS olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma ceremonijas gaismu režisors.

KOPĀ AR partneri Adamu Basetu ir gaismošanas konsultāciju kompānijas *Woodroffe Bassett Design* īpašnieks.

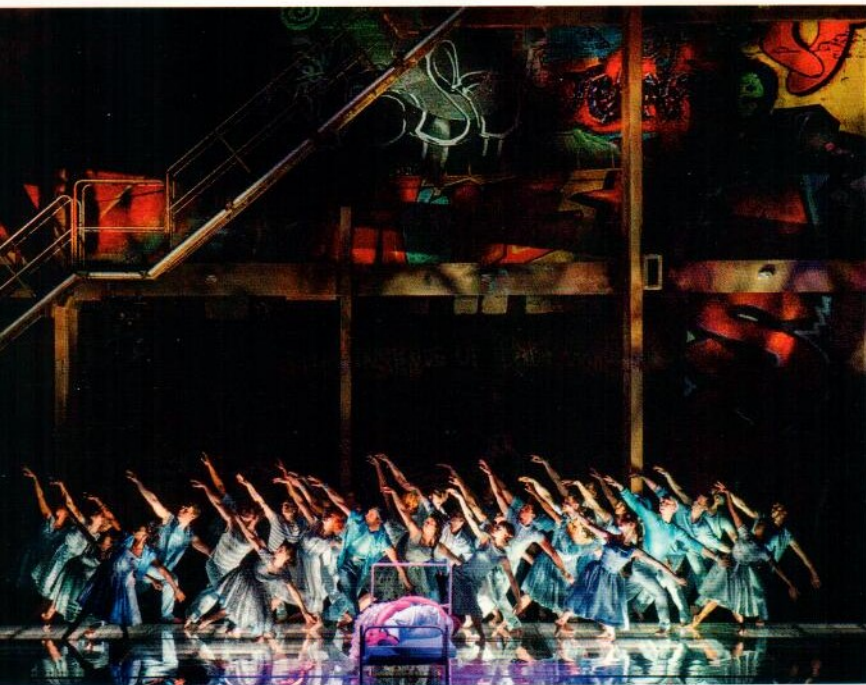
SAŅĒMIS Britu impērijas Virsnieka ordeni par ieguldījumu mākslā.

nozīmē, ka man vajadzēs tūkstošiem gaismu un visur. Bet, ja viņš var apvienot visu konceptu un padarīt jebkuru darbību par šova sastāvdaļu, mēs varam radīt brīnišķīgu pasākumu. Viņš to izprata pilnībā. Tika saglabāta kino disciplīna un stāsta tīrība, bet viņš pats bija ļoti priecīgs pārnest to uz formātu, kādā nekad vēl nebija strādājis.

Jūs esat biznesā jau 40 gadus. Kā gaismošanas dizains ir mainījies?

Mainījies ar pilnīgi viss! Kad sāku to darīt septiņdesmito gadu sākumā, tehnoloģija bija ļoti vienkārša — viena veida gaisma, kas bija 1000 vatu spuldzes jeb automašīnas gaismas, ieliktas luktūrī, aizklātas ar krā-

sainu gumiju un uzliktas uz statīviem. Tagad katra gaisma, ko izmantojam, vairs pat nedara tikai kaut ko vienu. Tā var kustēties dažādās pozīcijās, var kļūt lielāka vai mazāka, košāka vai mazāk koša. Kontroles sistēmas no elementāra dēļa ar pogām, ko bīdīt augšā un lejā, reaģējot uz mūziku, ir izaugušas līdz 50 000 eiro vērtām vadības sistēmām, kas ir saprogrammējamas, un atliek nospiegt tikai vienu vai dažas pogas, lai izgaismotu veselu šovu. Viss ir mainījies. Arī pats saturs, kas jāizgaismo. Kādreiz tā bija vienkārši rokgrupa, kas iznāca uz skatuves un nospēlēja koncertu, tagad tā ir vesela izrāde ar ļoti daudziem sīkumiem. Žanru robežas ir izplūdušas.

Vudrofs ir gaismojis arī Zalcburgas operas festivālu.

NO AC/DC LĪDZ ADELEI

Kā parasti izskatās jūsu darbadiena?

Atkarīgs no tā, kur es atrodos. Ja esmu mājās, tad ceļos diezgan agri. Dzīvoju laukos Rietumanglijā. Paēdu brokastis, izeju pastaigā un tad dodos uz savu brīnišķīgo studiju, kas iekārtota vecā klētī. Man ir maza piecu cilvēku kompānija, kas ierasti strādā pie 12–16 aktīviem projektiem. Nupat turneju pabeidza AC/DC. *Black Sabbath* joprojām atrodas turnejā. Jaunnedēļ Ņujorkā tiks atvērta *The Rolling Stones* vēltīta izstāde. Joprojām turnejā atrodas Adele. ABBA nupat izziņoja savu atkalapvienošanās virtuālo turneju, kurā tiks izmantoti neparasti video koncepti. Vēl šobrīd ir aktuāli kādi četri lieli arhitektūras projekti. Ir arī darbs ar naktsklubiem. Strādājam ar Musulmaņu solidaritātes spēlēm, kas nākamgad notiks Baku. Diena paiet darbā ar cilvēkiem. Nemitīgi meklējam labākos risinājumus, izstrādājam konceptus un tā tālāk. Tad paēdu pusdienas un atkal dodos pastaigā pa laukiem.

Otra mana tipiskā ikdiens ir agri piecelties, doties uz lidmašīnu un nonākt kādā citā valstī, kur jau sastādīts konkrēts grafiks. Mēdzu ceļot ļoti daudz. Vēl trešais tipiskais dienas plāns ir pavadīt visu laiku mēģinājumā. Varam sākt ap desmitiem no rīta un beigt kaut kad vēlu naktī. Mēģinājumos daudz runāju ar komandu, ar skatuves menedžeriem, skaidroju, ko vēlamies sasniegt tieši konkrētajā dienā un kas vēl jāpagūst. Pietiekami daudz laika nav nekad. Nekad!

Savā praksē neesmu pieredzējis situāciju, kad kāds pateiktu – hmm, esam pabeiguši divas dienas ātrāk un pat neesam iztērējuši visu budžetu... Mēģinājumu procesā ir vislielākais stresa līmenis.

Kā jūs strādājat ar māksliniekiem, it īpaši ar ambiciozām popzvaigznēm? Ir bijuši kādi īpaši negatīvi piemēri?

Es teiktu, ka neviens nav pa īstam nepatīkams. Cilvēki ir atšķirīgi. Īts Ričardss (*The Rolling Stones* ģitārists – *Red*.) reiz draudēja mani nogalināt ar šaujamo. Lady Gaga gribēja darīt vienu, bet es gluži pretējo. Taču beigu beigās visi šie cilvēki ir ļoti talantīgi un diezgan labi zina, ko vēlas parādīt uz skatuves.

Es gan pats uzreiz gribētu sevi palabot, sakot, ka tā gan nav gluži taisnība. Viņiem šķiet, ka viņi zina, ko vēlas parādīt uz skatuves. Patiesībā viņi zina, ka vēlas būt veiksmīgi un izskatīties labi. Taču bieži vien viņi nezina, uz kuru pusi īsti doties. Un tas jau ir mans darbs – radīt viņos pārliecību. Man, protams, ar viņiem ir daudz jārūnā, lai saprastu, ko īsti viņi paši vēlas sasniegt. Ar *The Rolling Stones* man tas vairs nav aktuāli, jo esam kopā tik ilgi, ka jau precīzi zinu, kas viņi ir un kā vēlas izskatīties uz skatuves. Esmu jau kļuvis par procesa sastāvdaļu. Kad nesen strādāju ar Adele, viņa ir jaunāka par manu meitu, bet bija vispārliecinātākā sieviete, ko esmu saticis savā dzīvē. Arī Lady Gaga ir līdzīga, bet Adele bija izteikti pārliecināta, kas viņa vēlas būt un ko vēlas pateikt uz skatuves. Lielā mērā tāpēc ar viņu strādāt bija ļoti viegli. Taču gadās, ka cilvēki šaubās par sevi.

Vēl viena problēma ir tā, ka mans darba process ir ļoti publisks. Es to varētu salīdzināt ar šādu situāciju. Jūs atnāktu pie manis un lūgtu uzgleznot jūsu portretu. Jums būtu daudz naudas, jūs pasūtītu māksliniekam portretu. Atnāktu uz manu studiju, apsētos, es uzliktu audeklu uz molberta, izdarītu pirmo otas triepienu, un tajā brīdī jūsu sieva vai menedžere sāktu kliegt: "Ko jūs darāt?! Tas vispār neizskatās pēc viņa!" Bet man patiesībā vajag piecas dienas, lai uzgleznotu burvīgu portretu. Un tas var galīgi neizskatīties gatavs vēl piektās dienas pusdienlaikā. Gaismu izstrādes process ir ļoti publisks pasākums, kad jāstrādā ar lielu tehnikas daudzumu un milzu skatuvi. Turklāt es arī pats vēl simtprocentīgi nezinu, ko tieši izdarīšu. Procesā turpinu atrast jaunas nianses. Taču situācijā, kad abi ar mākslinieku esam viens otru sapratuši, tas ir lielisks kopīgs ceļojums uz labu rezultātu.

Laika gaitā esmu sapratis, ka tas, ka mākslinieki kaut ko saka, nenozīmē, ka viņi to arī domā.

Kad viņi saka: "Es negribu nekādas pret mani pavērstas gaismas, gribu vienkārši spēlēt savu mūziku!", varbūt viņi vienkārši ir nobijušies, jūtas neaizsargāti uz skatuves un nevēlas būt divas kā Bābra Streizande. Tas viss ir jāizrunā, jānodibina labas attiecības, un tad arī rezultāts ir labs.

ROLLING STONES ILGDZĪVOTĀJS

Kā jūs esat pamanījis tik ilgu laiku būt kopā ar *The Rolling Stones*? Māksliniekiem taču parasti patīk daudz ko no-mainīt, it īpaši, ja runa ir par jaunu albumu ar kādu pavisam svaigu sajūtu...

Tas ir ļoti interesants jautājums! Es esmu visilgāk algotais darbinieks *The Rolling Stones* kompānijā.

Daudzi ir jau miruši, atlaisti vai paši aizgājuši, bet es esmu palicis cauri laikiem. Domāju, ka viens no galvenajiem iemesliem ir tas, ka nedods kopā ar viņiem turnejā. Izdarām sagatavošanas darbus, divas vai trīs nedēļas pavadām kopā mēģinājumos, tad dodos ar viņiem uz pirmajiem turnejas koncertiem, pēc tam braucu mājās. Tāpēc neesmu viņu pasaulē visu laiku. Tas man arī palīdz saglabāt svaigu skatījumu uz viņu daiļradi.

Viņi viennozīmīgi ir labi mani draugi. Lai arī viņi ir jau savas karjeras beigu posmā... Hmm, pat nezinu, kāpēc tikko tā pateicu, jo kaut ko tādu mēs sakām jau 20 gadus. Taču viņi tiešām ir jau septiņdesmitgadnieki. Čārljam (Čārlijs Vats, *The Rolling Stones* bundzinieks – *Red.*) ir jau 75 gadi! Pirms divām nedēļām bijām kopā festivālā Palmspringsā (*Desert Trip Music Festival – Red.*), un joprojām redzēju uz skatuves tādu pašu

rokgrupu, kādu droši vien var redzēt kādā bārā šeit pat Rīgā. Viņi joprojām uzstājas tā, it kā viņiem būtu 19 gadu. Un viņi katrs ir ļoti spēcīgas personības. Visvairāk man sanāk pavadīt laiku kopā ar Miku Džegeru (*The Rolling Stones* vokālists – *Red.*), jo viņš ir tas, kurš visvairāk piestrādā pie grupas tēla un

izskata uz skatuves. Un viņš ir kaut kāds supermens, jo ir nebeidzami enerģisks arī savos 73 gados. Paši koncerti vien būtībā ir divarpus stundas ilgi sporta treniņi dziedot. Neparasti.

Jūs jau minējāt *The Rolling Stones* izstādi, kas tiks atklāta Ņujorkā. Pirms tam tā šogad bija skatāma arī Saatchi galerijā Londonā. Vai jums tas bija nostalgisks pasākums?

Tas patiesībā bija ļoti dīvaini, jo "stouni" vispār nemēdz skatīties atpakaļ. Man ir 62 gadi, un es zinu, ka man vēl priekšā ir daudz darbu, kas jāizdara, taču man patīk apsēsties un palūkoties atpakaļ, palasīt savas dienasgrāmatas bērniem, atcerēties dažādas jaukas lietas, ko esmu paveicis. Bet "stouni" nekad to nav darījuši. Un nedarā to arī savos 70 gados un pāri. Viņi joprojām turpina strādāt, radīt kaut ko jaunu un iet uz priekšu. Protams, ir grandioza vēsture. Un viņiem joprojām pašiem pieder daudz lietu, vismaz no pēdējo 30 gadu radošā posma. Producenti piedāvāja uztaisīt šādu izrādi. Viņiem bija nauda, un viņi bija ieinteresēti ļoti labā rezultātā. Mēs pavadījām divus gadus, vācot dažādas lietas un domājot, kā visu labāk izdarīt. Es daudz palīdzēju arī ar dekorāciju izveidi un izvietojumu. Vislabāk man patīk beigu posms izstādē – kad esi izgājis tai cauri, nonāc aizskatuvē! Mums tas nešķiet nekas neparasts, jo pa aizskatuvēm staigājam bieži, bet lielākā daļa cilvēku tur nekad nav bijuši, un tas viņiem ir ļoti interesanti. Tajā visā ir īpaša gaisotne. Mēs izstādē uzbūvējām šādu īstu aizskatuvī. Pašās izstādes beigās gan vēl ir iespēja noskatīties *Satisfaction* (*The Rolling Stones* visu laiku lielākais hits – *Red.*) 3D. Filmas kadru pārveidošana par 3D attēlu prasīja sešus mēnešus. Izstādē uzlikta arī jaudīga skaņas sistēma, un apmeklētājam rodas sajūta, ka viņš tiešām redzējis arī pašus *The Rolling Stones*. Es domāju, ka šī izstāde ceļos pa pasauli vēl gadus trīs.

Pieminējāt arī *Black Sabbath*. Šovasar viņi uzstājās arī Rīgā. Tas bija jūsu gaismošanas dizains?

Jā. Ozijs (Ozijs Osborns, *Black Sabbath* vokālists – *Red.*) un viņa sieva ir mani draugi jau apmēram 30 gadus. Esam daudz sastrādājušies, un man patīk palīdzēt veidot viņa šovus. Ģitāristam ir vēzis, bet viņš uzstājas. Tas rada ļoti emocionālu fonu, un man ir liels prieks, ka viņi joprojām turpina muzicēt kopā. Un viņi arvien ir lieliski! Šajā turnejā izmantojām iespaidīgu gaismas sistēmu,

Ar *The Rolling Stones* nupat bijāt festivālā. Kā tie atšķiras no atsevišķiem koncertiem?

Festivāli vienmēr ir izaicinājums. Tipiski festivālā jau ir stacionāra gaisma, video un skaņas sistēma. To izmanto visi, jo nav iespējama situācija, ka katra grupa ņems līdzi un uzstādīs savu sistēmu. Katrs paņem līdzi tikai nelielu daļu, lai mēģinātu kaut nedaudz visu pielāgot savām vajadzībām.

Šoreiz devāmies uz Palmspringsas festivālu tuksnesī, kur pirmajā dienā galvenie mākslinieki bija *The Rolling Stones* un Bobs Dilans, otrajā dienā – Pols Makartnijs un Nils Jangs, trešajā – Rodžers Voterss un *The Who*. Šoreiz visi bija paņēmuši līdzi netipiski daudz tehnikas.

Pols Makartnijs pat atbrauca ar visu savu gaisma sistēmu. Bet mēs festivālam piegājām ļoti tieši. Es teicu, ka mums derēs jebkas, kas viņiem ir, jo ir skaidrs, ka šādā festivālā būs liela gaismas un skaņas sistēma. Mēs vienkārši ieradīsimies un uzstāsimies. Protams, ka mums būs līdzi savi tehniķi un programmētāji, tāpat panāksim efektu, ka tas ir *The Rolling Stones* šovs. Un tā arī notika.

Interesants ir tā sauktais laitskeips, kas nozīmē apgaismojuma izstrādi ēkai. Vai šāda gadījumā jūtaties kā arhitekts?

Savā ziņā tā tiešām ir. Taču te man diemžēl uzreiz jāsap, ka mēs Anglijā pārsvarā gadījumu slikti izgaismojam savas ēkas. Ierodoties vakarā Rīgā, pirmais, ko pamanīju, ir tas, cik lieliski pilsēta ir izgaismota. Ēkas izskatās tiešām skaistas. Var just gaumi un kultūru, nojaust izgaismojuma ideju.

Mūsdienās jau ir ļoti vienkārši ar gaismām "no krāsot" māju vienā vai citā krāsā. Visvairāk to esmu redzējis Amerikā un īpaši Ķīnā. Viņi uzbūvē debeskrāpi un izgaismo to 1000 dažādās mainīgās nokrāsās. Tam īsti nav nekādas jēgas.

Man ļoti patīk, kā ir izgaismota Parīze, Amsterdamā, vēl vairākas Eiropas valstu galvaspilsētas. Ja man pietiktu enerģijas, es piekristu strādāt par Londonas izgaismojuma piekātītāju. Dažas ēkas tur ir tiešām skaisti izgaismotas, bet dažas pat ļoti slikti, un liela daļa nav izgaismotas vispār. Nav vienota veseluma.

Parīzē tiešām ir savs pilsētas gaismu dizainers, kuram nu jau ir ap 80 gadiem. Viņam ir birojs, un, ja tu vēlies izgaismot ēku, tev vispirms jānododas pie viņa un jāparāda, ko gribi darīt. Tāpēc arī pilsētā rodas skaistas harmonijas sajūta. Svarīgas ir ne tikai krāsas, bet arī to temperatūra, spilgtums un daudz kas cits. Mūsdienās izgaismošana kļūvusi jau par nopietnu lielas pilsētas problēmjautājumu. Pilsētas skaistumu ar sliktu izgaismojumu var vienkārši iznīcināt.

papildinot to ar video efektiem, taču tas mūsdienās vairs nav nekas pārāk pārsteidzošs. Galvenais uzsvars ir uz pašiem mūziķiem. Mūsdienās ikviena grupa var iegādāties efektīgu gaismu sistēmu arī par salīdzinoši krietni mazākām izmaksām. Tas tā nav bijis nekad. Protams, ka lieli mākslinieki joprojām turpinās izmantot labāko, kas pieejams, bet jebkura pasākuma gaismošanas standarti ir krietni cēlušies.

CIEMOS PIE KARALIENES

Noteikti, ka vēl augstāki standarti bija Lielbritānijas karalienes jubilejas koncertā Bakingemas pilī. Cik īpašs notikums jums bija tā gaismošana?

Tas bija ļoti īpaši un interesanti, mēs izgaismojām visu pili arī no ārpusē. Es tur pavadīju nedēļu. Man ļāva izgaismot visu pili, izņemot vienu logu, jo tā bija karalienes guļamistaba. To, kā tur var justies, var apskatīties *Netflix* seriālā *The Crown*. Tā pirmās sezonas desmit epizodēm tika iztērēti 100 miljoni dolāru. Neticami! Strādājot pilī un tās dārzos, jutos tiešām pacilājoši un vairākas reizes arī satikos ar karalieni. Viņa ir fantastiska.

Tikāt arī apbalvots ar Britu impērijas Virsnieka ordeni par ieguldījumu mākslā. Izklaušās pēc mūža apbalvojuma. Uz šādiem apbalvojumiem cilvēki mēdz reaģēt atšķirīgi. Kā ir ar jums?

Es domāju, ka cilvēki tikai mēdz teikt, ka nevēlas šādu apbalvojumu. Patiesībā ikviens ir savīļņots, tādu saņemot. Tiku apbalvots uzreiz pēc olimpiskajām spēlēm, kas, protams, bija ļoti augstas kategorijas darbs. Taču apbalvojums tiešām bija par visu manu līdz šim paveikto darbu. Visvairāk es biju lepns par to, ka šādu apbalvojumu pirmoreiz saņēma gaismošanas dizainers. Tā bija tāda kā dāvana visai industrijai. Valdība ar to pašu būtībā pateica: "Mēs pamanījām arī gaismas. Tas bija lieliski!"

PAREIZIE CILVĒKI

Salīdzinoši nesen esat izveidojis jaunu gaismošanas konsultāciju kompāniju Woodroffe Basset Design kopā ar 35 gadus veco Adamu Basetu. Ko tas ir maiņijis?

Adams bija mans interns, ap gadu tūkstošu miju sāka strādāt pie manis bez samaksas. Viņš bija ļoti gudrs un atjautīgs. Nākamajos desmit gados kļuva par manu galveno asistentu un tad jau par biznesa partneri. Es

vēlos, lai mans darbs turpinās. Tīri egoistiski arī vēlos turpināt strādāt, kad kļūšu vecāks. Tāpēc man vajadzīgs kāds drošs formāts, kurā varēšu to darīt. Mums ir neliela kompānija, bet visiem varu pilnībā uzticēties, kas no maniem pleciem ikdienā noveļ lielu daļu atbildības. Labāk ir būt kaut kā sastāvdaļai nekā vientuļam. Tāpēc tik ļoti pārdzīvoju par *Brexit*... Mums kā kompānijai gan izolācija nedraud, jo jau vairākus gadu desmitus sastrādājos ar cilvēkiem dažādās pasaules valstīs. Tas nozīmē, ka varu arī pats doties, piemēram, uz Brazīliju, un tur jau priekšā būs desmit cilvēki, ar kuriem sadarbojos 30 gadus. Programmētāji, producenti, režisori.

Kas ir galvenais, lai izņemtu, ka strādāsi ar piedāvāto projektu? Nauda tā laikam nevarētu būt...

Tas ir labs jautājums. Nauda, protams, ir svarīga, bet tā nevar būt galvenā. Pārsvārā man patīk visi projekti, kas tiek piedāvāti, un problēma tiešām ir izlemt, kam atteikt. Gada beigās mums ar partneri vienmēr ir sapulce, kurā izrunājam, kurus no apmēram 30 šajā laikposmā paveiktajiem projektiem mums varbūt nevajadzēja uzņemt. Parasti tādu ir maz. Bet nu jau varu atteikties no projekta kaut vai tāpēc, ka pārāk ilgs laiks jāpavada prom no mājām. Ja projekts ir Ķīnā, uz to dodas mans partneris. Man ir kļuvusi svarīga katra nakts, ko pavada pats savā gultā. Kādreiz mēdzu ceļot pat pusi no gada. Tagad esmu prom apmēram divus mēnešus. Tie parasti ir īsi ceļojumi. Mani nebiedē emocionāli darbi. Tādus joprojām esmu gatavs uzņemt. Taču galvenais iemesls, kādēļ varu atteikties no projekta, laikam jau ir cilvēki, ar kuriem būs jāstrādājas. Ja uzzinu, ka režisors nav pārāk jauka persona, tad atsakos pat, ja projekts izklaušās interesants. Atlikušajiem šoviem manā dzīvē jābūt lieliskiem, vēlos izbaudīt to tapšanas procesu un strādāt tikai ar istajiem cilvēkiem.

Arī šajā gadījumā istā atbilde ir — cilvēki...

Tieši tā! Esmu strādājis ar daudzām mūziķu grupām, vienu mūzika man ir patikuši labāk nekā citu, bet allaž ir pierādījies, ka primārais ir cilvēki. Piemēram, strādāju ar dziedātāju Šēru, un tā galīgi nebija mana mūzika. Pilnīgs pops! Bet tā bija labākā turneja, kādā biju piedalījies! Viņa bija fantastiska, jautra, atraktīva, un tādi bija arī viņai apkārt esošie cilvēki. Sajūta bija, it kā atrastos ceļojumā apkārt pasaulei kopā ar ļoti jautru un mīļu ģimeni. Tādā situācijā arī darbs sokas viegli. ■